समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

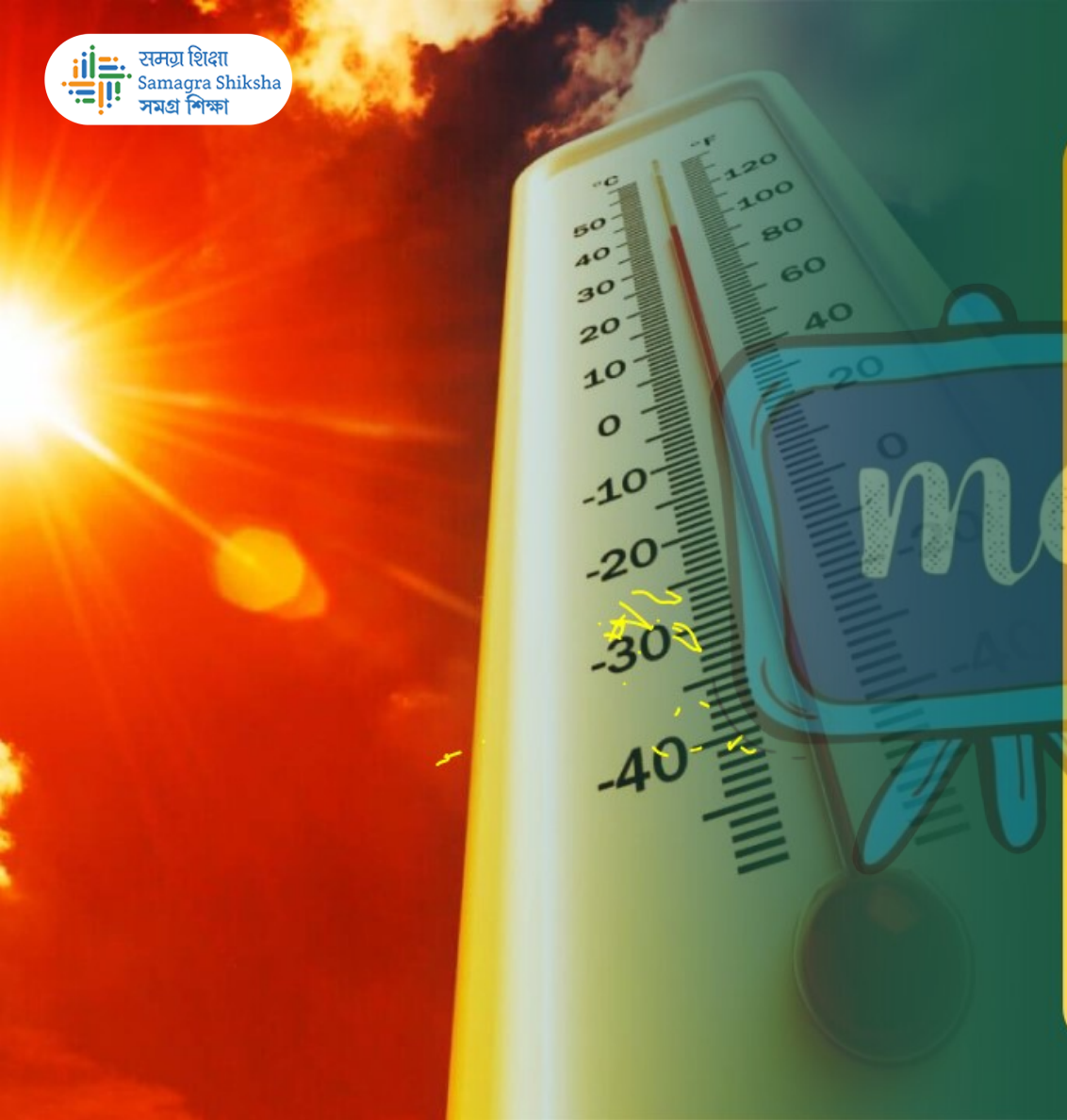

সপ্তম শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

(দ্বিতীয় ভাগ)

ভূগোল

পাঠ - ৯

ভাৰতৰ জলবায়ু, প্ৰাকৃতিক উদ্ভিদ, কৃষি আৰু জনসংখ্যা

অংশ – ৩

জ্যোতি দাস

শিকনৰ ফলাফল

- ভাৰতত থকা উদ্ভিদ সমূহৰ বিতৰণ বিষয়ে জানিম।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

প্ৰাকৃতিক উদ্ভিদৰ বিতৰণ
(Distribution of Natural Vegetation :)

- একোটা পৰিৱেশত নিজে নিজে হোৱা উদ্ভিদসমূহেই প্ৰাকৃতিক উদ্ভিদ।
- সূৰ্যৰ তাপ, উষ্ণতা আৰু বৃষ্টিপাতৰ ভিন্নতা আৰু মাটিৰ গুণাগুণ অনুসাৰে অঞ্চল ভেদে বেলেগ বেলেগ প্ৰকাৰৰ উদ্ভিদ পোৱা যায়।
- সেয়েহে উত্তৰৰ হিমালয় পৰ্বতমালাৰপৰা দক্ষিণৰ উপকূললৈ এই বিশাল ভূভাগত আমি বেলেগ বেলেগ উদ্ভিদ দেখিবলৈ পাওঁ।

ভাৰতত প্ৰাকৃতিক গছ-গছনি

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

➤ উত্তাপ আৰু বৃষ্টিপাতৰ তাৰতম্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাকৃতিক উদ্ভিদসমূহক প্ৰধানতঃ ছটা ভাগত ভগাব পাৰি। সেইবোৰ হ'ল —

(১) চিৰসেউজীয়া উদ্ভিদ
(২) মৌচুমীয় উদ্ভিদ
(৩) তৃণজাতীয় উদ্ভিদ
(৪) কাঁইটীয়া মৰুজ উদ্ভিদ
(৫) ব-দ্বীপীয় উদ্ভিদ আৰু
(৬) পার্বত্য উদ্ভিদ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. চিৰসেউজীয়া উদ্ভিদ
(Evergreen Forests)

- যিবোৰ অঞ্চলত দেখা যায় —
  - মেঘালয় মালভূমি
  - কার্বি মালভূমি (অসম)
- গছবোৰ সাধাৰণতে ওখ আৰু হাবিবোৰ ডাঠ।
- চিৰসেউজীয়া উদ্ভিদৰ পাত বছৰটোৰ বিভিন্ন সময়ত সৰি থাকে ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- সেয়েহে বিভিন্ন সময়ত নতুন নতুন পাত ওলাই থাকে।
- গতিকে, সিহঁত চিৰসেউজ হৈ থাকে।

চিৰসেউজীয়া গছবোৰ হল —

- চন্দন
- মেহগনি
- শিশু

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- চিৰসেউজীয়া উদ্ভিদ পোৱা যায়-
  - পশ্চিম ঘাট
  - উজনি অসম
  - অৰুণাচল প্ৰদেশ
  - নামনি হিমালয়
  - মণিপুৰ আৰু মিজোৰামৰ পাহাৰীয়া অঞ্চল
  - আন্দামান আৰু নিকোবৰ দ্বীপপুঞ্জৰ কিছু অংশ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মৌচুমীয় উদ্ভিদ (Monsoon Forest)

- এনে অঞ্চলত পোৱা যায় য'ত : -
  - বার্ষিক বৰষুণ - ১০০ চে.মি.ৰ পৰা ২০০ চে.মি.ৰ ভিতৰত
  - গড় উষ্ণতা - ২৭° চেলছিয়াছ।
- বর্ষা কালত বৰষুণ বেছি হলে এই উদ্ভিদ গজে ।

- শীতকালত গছবোৰে পাতবোৰ সৰি যায়। (উষ্ণতা কমিলে বৰষুণ কম হয় আৰু মাটি শুকান হৈ থাকে)
- ইহঁতক পর্ণপাতী উদ্ভিদ বুলিও কোৱা হয়।
- ইয়াৰ উদাহৰণ -
  - চেগুন
  - শাল
  - অর্জুন
  - বাঁহ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- ভাৰতৰ কেইবাটাও প্ৰান্তত পোৱা যায় —
  - অসম
  - পশ্চিম বংগ
  - হিমাচল প্ৰদেশ
  - ছত্তীশগড়
  - মধ্যপ্ৰদেশ
  - পূব ঘাট
  - বিহাৰ
  - উত্তৰ প্ৰদেশ
  - ছত্তীশগড়
  - মধ্যপ্ৰদেশ
  - পূব ঘাট
  - দক্ষিণ মালভূমিৰ কিছু অংশ
  - আন্দামান আৰু নিকোবৰ দ্বীপপুঞ্জৰ কিছুমান অংশতো পোৱা যায় ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

3. তৃণজাতীয় উদ্ভিদ (Grasslands)

- এনে ঠাইত পোৱা যায় য'ত —
  - বার্ষিক বৰষুণ - ৩০ৰ পৰা ১০০ চে.মি.
  - এনে গছ-গছনি সাধাৰণতে চাপৰ আৰু জোপোহা।

উদাহৰণ —

- ঘাঁহ
- কাঁইটীয়া জোপোহা
- জোপোহা

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

ছাহানা তৃণভূমি

- তৃণজাতীয় উদ্ভিদ এইবোৰ অঞ্চলত পায়—
  - পঞ্জাৱ
  - ৰাজস্থানৰ কিছু একাংশ
  - কর্ণাটক
  - মহাৰাষ্ট্ৰ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

4. কাঁইটীয়া মৰুজ উদ্ভিদ (Thorny desert Vegetation)

- কাঁইটীয়া মৰুভূমিৰ জোপোহা মৰুভূমি অঞ্চলত গজে য'ত —

বার্ষিক গড় বৰষুণ — ৩০ চে.মি.ৰ তলত।

কাৰণ :

- বৰষুণ কম
- অধিক উষ্ণতা
- বালিচহীয়া মাটি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

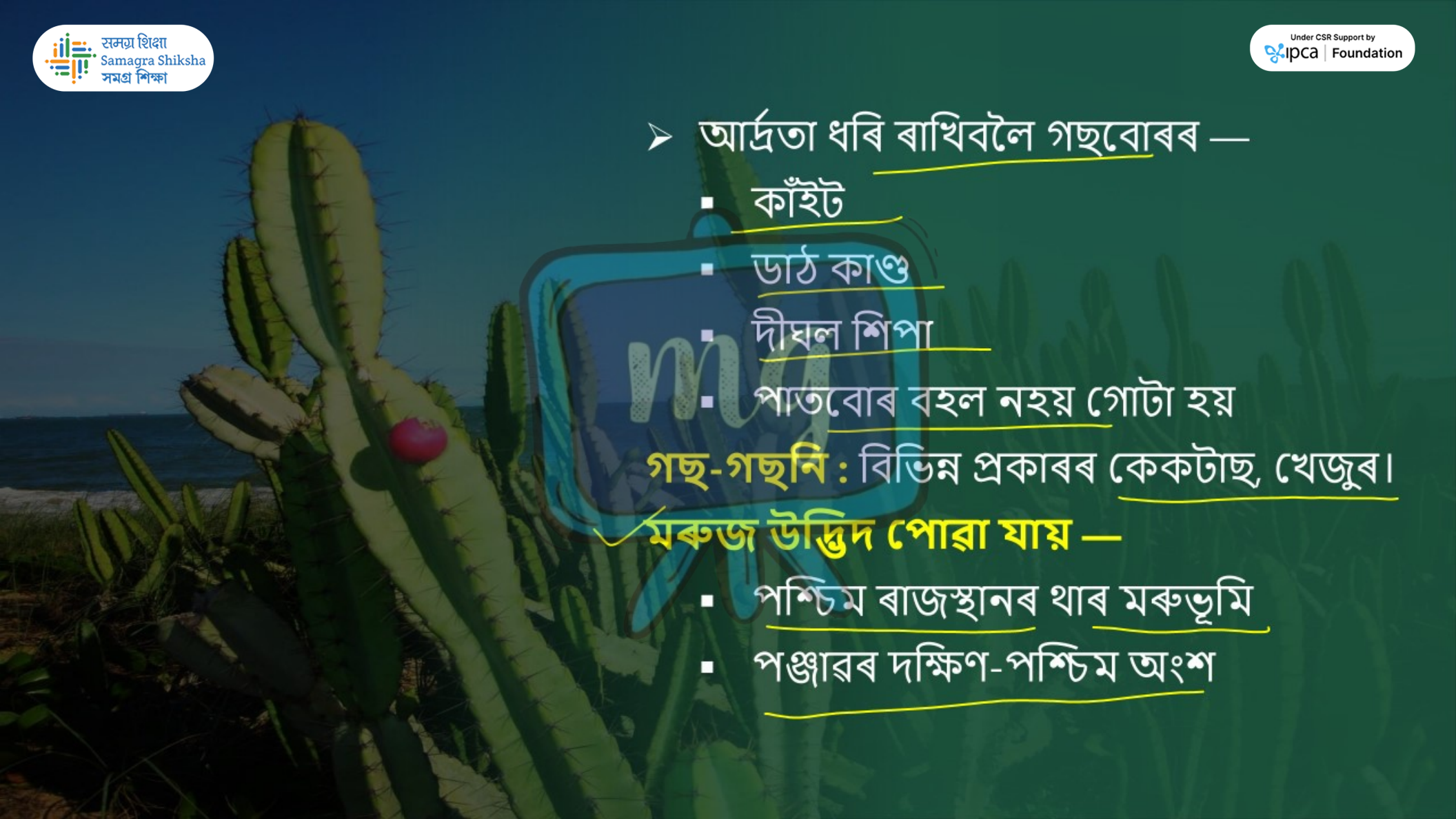

- আর্দ্রতা ধৰি ৰাখিবলৈ গছবোৰৰ —
  - কাঁইট
  - ডাঠ কাণ্ড
  - দীঘল শিপা
  - পাতবোৰ বহল নহয় গোটা হয়

গছ-গছনি : বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ কেকটাছ, খেজুৰ।

মৰুজ উদ্ভিদ পোৱা যায় —

- পশ্চিম ৰাজস্থানৰ থাৰ মৰুভূমি
- পঞ্জাৱৰ দক্ষিণ-পশ্চিম অংশ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

5. ব-দ্বীপীয় উদ্ভিদ (Mangrove forest)

- ব – দ্বিপীয় অঞ্চল যত এই উদ্ভিদ পোৱা যায়—
  - গংগা-ব্রহ্মপুত্র
  - সুন্দৰবন
  - মহানদী
  - গোদাবৰী
  - কৃষ্ণা
  - কাবেৰী
  - কচ্চ উপসাগৰৰ উপকূলীয় অঞ্চল

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- এই উদ্ভিদ উপকূলীয় অঞ্চলত গজে — যে'ত জোৱাৰে গেদ আৰু নদীয়ে পলস সৃষ্টি কৰে)
- **ব-দ্বীপীয় গছ —**
  - সুন্দৰী
  - নাৰিকল
  - জঁটাৰ দৰে শিপা থকা প্রজাতিৰ গছ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

6. পার্বত্য উদ্ভিদ
(Mountainous forest)

- **পার্বত্য অঞ্চলত** - উচ্চতা অনুযায়ী বেলেগ বেলেগ শ্রেণীৰ উদ্ভিদ পোৱা যায়।
- ভাৰতৰ হিমালয় অঞ্চলতো উচ্চতা অনুসৰি বেলেগ বেলেগ শ্রেণীৰ উদ্ভিদ পোৱা যায়।
- উচ্চতা অনুযায়ী হোৱা এনে উদ্ভিদসমূহ হ'ল—

➤ উচ্চতা অনুযায়ী হোৱা এনে উদ্ভিদসমূহ হ'ল—

পার্বত্য অঞ্চলৰ উচ্চতা	উচ্চতা অনুযায়ী হোৱা উদ্ভিদ
১০০০ মিটাৰ উচ্চতা	শাল গছ, বাঁহ ইত্যাদি
১০০০ মিটাৰ-২০০০ মিটাৰ	ওক, সৰল জাতীয় গছ
১৬০০ মিটাৰ -৩৫০০ মিটাৰ	বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ সৰল গছ
৩৫০০ মিটাৰ -৫২০০ মিটাৰ	আলপাইন জাতীয় গছ

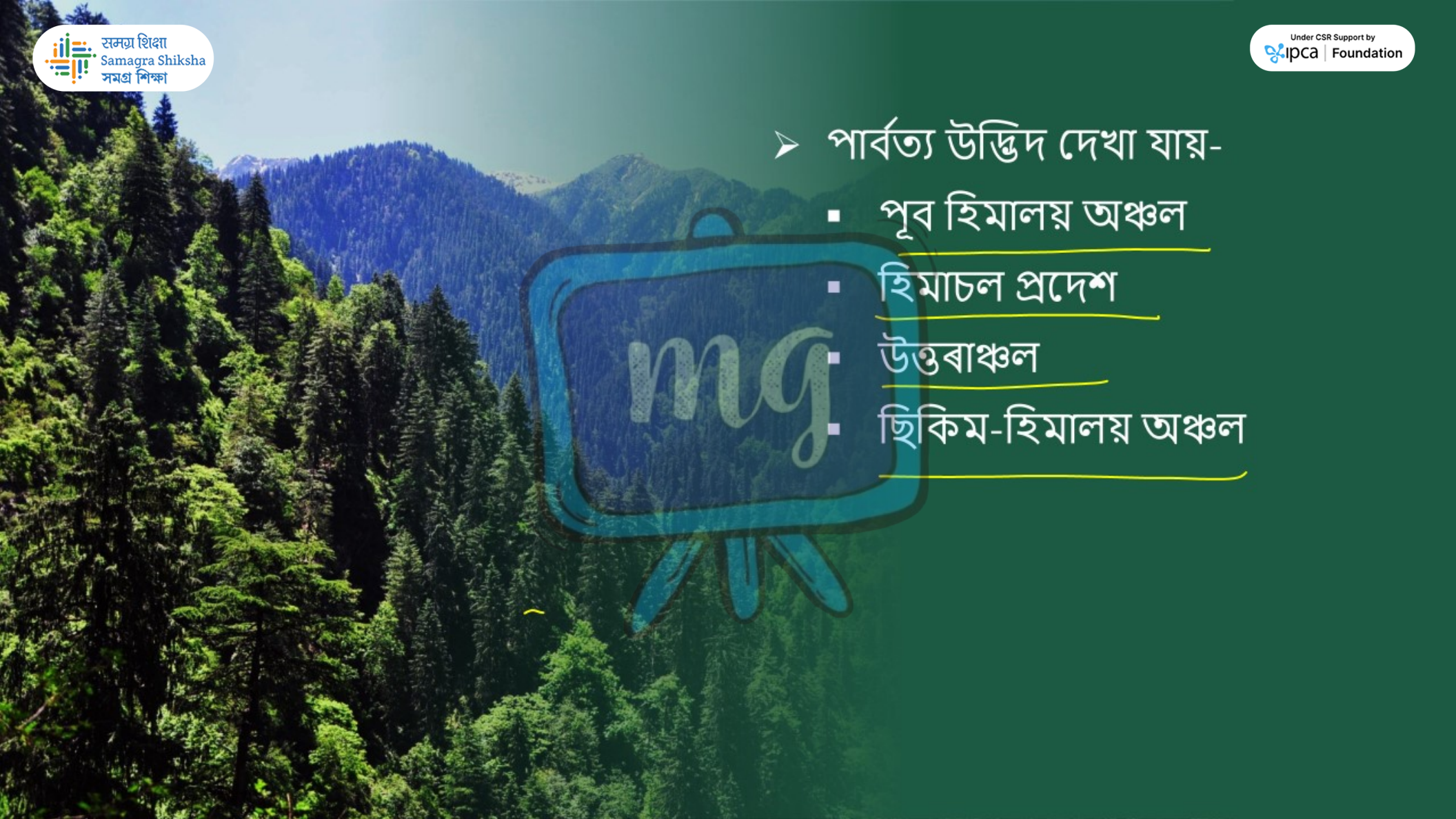

- পার্বত্য উদ্ভিদ দেখা যায়-
  - পূব হিমালয় অঞ্চল
  - হিমাচল প্রদেশ
  - উত্তৰাঞ্চল
  - ছিকিম-হিমালয় অঞ্চল

মূল্যায়ন

1 | কাহঁটীয়া মৰুজ উদ্ভিদ ক'ত পোৱা যায়-

ক অধিক বৃষ্টিপাত হোৱা অঞ্চলত ✗

খ মৰুভূমি অঞ্চলত ✓

মূল্যায়ন

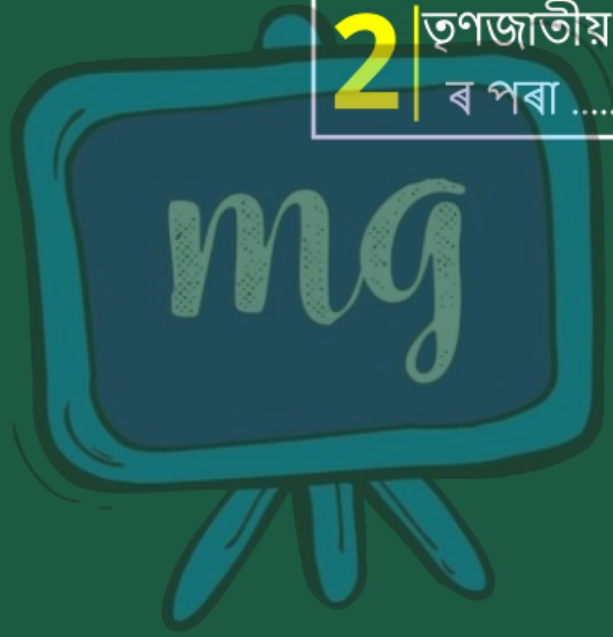

2 তৃণজাতীয় উদ্ভিদ বছৰি ৩০ চে মি
ৰ পৰা ১০০ চে মি ভিতৰত হয়